

SERMO LXXXI.

In Natali Sanctorum Martyrum Felicis (1), et
Adaucti (2) I.

*Hic sermo educitur ex Cod. Cass. XII, fol. 265, nihilque
habet quod sancto repugnet Augustino. Locus ejus post præ-
cedentem.*

SYNOPSIS.

I. Felix vere felix. II. Omnem superavit mundi felicitatem.

I. BEATUM martyrem (3) et inter suspendia fortem, et
inter tormenta felicem, hoc merito, quod vocabulo, hoc
nomine, quod honore, pio cuncti veneremur obsequio,
et continuis studiis frequentius honoremus. Non hic
auro vel argento censuque caduco felix, aut fastigio po-

nus, et qui pueros Hebræorum occidi jussit, ut Messiam interficeret; hic
vermibus corrosus interiit post annos regni quadraginta; secundus, qui
cognominabatur Antipas, et qui Joannis Baptistæ interfectus, Lugdunum
postea relegatus, ibidem cum Herodiade misere defunctus est; tertius deni-
que qui vocabatur Agrippa, et de quo loquuntur Apostolorum Actus, XII, 23.
Hic autem ultimus sedulo distinguendus est ab eo qui Joannem Baptistam
interemit. Error autem iste, non solum non obstat quin sermo noster S. Au-
gustino tribuatur, sed potius ejus authenticitatem confirmat, cum de duobus
Herodibus solummodo loquatur beatus Doctor, ut legere est in libro ad Do-
natistas, cap. XIII, n. 17. — (1) De felice martyre multa habet Augustinus
in Enarrat. in Psal. CXXVII. Sed hic non idem est ac ille de quo hic agitur, et
qui Romæ tulit martyrium. Vide martyrologium Romanum ad 30 Augusti
— (2) Sic legendum; cod. male *Augdati*. — (3) Cod. *beatus martyr*.

SERMO LXXXI, IN NATALI S. MARTYRUM FELICIS, ETC. 73
testatis; hic vere (1) sublimis. Non eum blattea (2) plura
conspicuum, aut familiæ distinctæ greges, pompaque
superba beatum, sed cruor pretiosum purpureumque fe-
cerat, et coelestis reddebat gratia candidatum. Vario
igitur sancta anima pingebatur ornatu. Fulgebat Chris-
tus in capite. Roseus cruor non horrebat, sed micabat
in corpore; pulchra reddebat membra martyris, non
ungula carnificis, sed decor rubicundus, quia sævitia
persequentis gloriam non potuit maculare Felicis.

II. Cedant (3) nunc insignes procerum trabæ, ce-
dant lapidum pretia, cedat (4) turba gemmarum. Plus
pensat cruor mundus (5) quam totus mundus. Amplius
valet stilla fusi sanguinis pro nomine Salvatoris, quam
tota sæculi magnitudo, cum regnis et apparitoribus suis.
Appende nunc in statera justitiæ fragiles opes et Marty-
rum vires; evolantes fumos potentiae sæcularis, et peren-
nem gloriam confessoris. Ipsam dealbatæ prosperitatis
faciem, nostræ causæ producimus testem; quæ nihil
aliud appetit simulando veritatem, quam se ab omnibus
prædicari felicem. Intuemur oculis, inter theatra plau-
dentia, dira certamina, quæ subrecti martyres turbis la-
cescentibus exhibebant. Non ibi ferarum classes, sed
pios Christianorum greges (6) producebant ad pugnam.
Laniabatur sine crimine corpus, et populus acclama-
bat insanus. Tendebantur equuleis membra pendentia, et
cruenti carnificis manus fodebant prostratorum (7) un-
gulis latera. Torquebat hominem pœna, et non erat culpa.
Quem ita reddiderit natura ferocem, ut cruciari cupiat
innocentem?

(1) Cod. absque sensu *increte*. — (2) *Blattea* vox derivata ex *blatta*,
vermiculo quo purpura tingebatur, postea vero pro ipsa purpura, vel pur-
pureo colore usurpata. Venantius Fortunatus, t. 1, f. 39, in notis studio
P. Luchi editis. — (3) Cod. male *sciebant*. — (4) Id. *cedant*. — (5) Id.
mundum, et antea *penset*. — (6) Id. *pūs... gregibus*. — (7) Id. *fundebant
prostratos*.

SERMO LXXXII.

In Natali Sanctorum Martyrum Felicis et Aduacti II.

Vide notam præfixam sermoni præcedenti, qui hunc ipsum antecedit in eodem cod. et eodem fol. Locus ejus post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Felicis nomen præscientia Dei Felici impositum. II. Felix ejus victoria.

I. FELIX dies, inclyta et honorabilis, dies sæculis (1) celebranda, dies quæ cum nomine sacro concurrat, et Felicem coronando perfecit. Quid isto Felice felicius (2)? Quem cum materna viscera in istam infunderent lucem, tunc Christus adnotabat in cœlo felicem. Adumbratum est præsagium in vocabulo, claruit veritas in triumpho; et sic certum quia nostrum nihil deperit Deo, atque omne datum optimum, et omne donum perfectum¹ pendet ex illo. Ipse voluit appellari Felicem, quem prælegerat martyrem; ipse linguam parentum voluit prophetare, qui Felicem jam decreverat coronare. Sic Jeremias Deo natus, ante quam nativitatis sumpsisset initium. Laborat inter perfidos, periclitatur inter incredulos, affligitur inter impios; hos patitur cives ingratos, quos furibun-

¹ Jacob. 1, 17.

(1) Cod. sæculi. — (2) Vide Augustin. Enarrat. in Psal. cxxvii, num. 6 de nomine Felicis, licet hic Felix non sit idem ac ille de quo hic agitur.

dos sustinet fratres. Et cum sic Judæa fremeret, et adversus Dei Prophetam (1) insaniret, rabidusque ut canis (2) æstualet, non potuit delere Judæus quod scripserat Deus; nec (3) valuit subripere humana machinatio, quod divina fuderat (4) electio. « Priusquam te, inquit, » formarem, in utero novi te, et antequam exires de » vulva, sanctificavi te, et prophetam gentibus (5) posui te. » O divinæ voluntatis immutabilis ordo, et invicta potentia! Facit (6) esse, quod vult; eligit antequam formet; sanctificat antequam creet; placet instituere quod diligit; jubet nasci quod regat. Quid contra hæc cæca mens hominum mentitur? quid contra cœlum malitia debilis et infirma conatur? Patiebatur sanctus Jeremias inter propinquos cognatosque pericula, et divina non potuit immutari sententia.

II. Veniamus nunc ad fortem militem et felicem, in quo est divini forma judicii. Incertum igitur penes homines (7) erat, quod de illo tegerent æterni secreta consilii. Sæviebant frustra et persecutor et carnifex. « Qui » autem habitat in cœlis irridebat eos, et Dominus sub » sannabat eos? » Cruciabant (8) se furore suo insanæ mentes (9); internis doloribus laniabantur (10), quia confessorem Dei superare non poterant. Hinc pudor unguulas, inde flammæ cordi furor admovebat (11). Torquebantur illi, qui se torquere putabant, et nodis indissolubilibus alligati, rabidis stridoribus infremebant, quia et faciebant Martyrem, et non poterant superare Felicem. Augebant gloriam, cujus excogitaverant poenam; vide-

¹ Jerem. 1, 5. — ² Psal. xxxiv, 16.

(1) Cod. male *Propheta*. — (2) Id. *o dies immanis! æstualet*. — (3) Id. *ne*. — (4) Id. *funderat*; forte *fundaverat*. — (5) Id. male *lugentibus*. — (6) Id. *fecit*. — (7) Id. male *pene hominis*. — (8) Id. *cruciantur*. — (9) Id. *insana mente*. — (10) Id. *laniabant*. — (11) Id. *ferus admovebant*.

bant fortem, quem putaverant debilem; agnoscebant illum non posse vinci, et se intrinsecus sauciari. O magni, regales tituli! o quam fortis, cœlestis inscriptio! aestimabant tunc perfidi, quod inter illa tormenta irascere-
tur Deus servo suo, cum ille maximam gloriam præparet Martyri suo; et ille putabatur a Christo desertus, quia finis latebat occultus. Sed quoniam jam oportebat, ut panderetur quod Dominus sanxerat, etiam nunc quidem profanus suam sentit et patitur pœnam, Felix autem raptus est ad coronam. Dicat nunc igitur beato Felici omnis chorus Martyrum sociorum. «Benedictus Dominus» qui non dedit nos in captionem dentibus eorum.
» Muscipula contrita est, et nos liberati sumus (1). Adjutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cœlum» et terram, mare et omnia quæ in eis sunt¹. »

SERMO LXXXIII.

In Natali Sancti Cypriani Martyris I.

Hic sermo eductus ex Cod. Cass. XII, fol. 270, cum nomine sancti Augustini, sequitur in cod. sermonem qui legitur in edit. Benedict. cum numero CCCLX; unde nulla ratio dubitandi, quin ad eundem sit referendus. Locus ejus post sermonem Maurinensem CCCXIV cum numero in Natali sancti Cypriani VI.

SYNOPSIS.

I. Cyprianus martyr et sacerdos. II. Ejus prima confessio et exilium. III. Secunda confessio et martyrium.

¹ Psal. cxxiii, 6-8.

(1) Vide Augustin. Enarrat. in Psal. cxxiii, num. 13.

I. DUPLEX gemma in sancto Cypriano præfulsit, fratres dilectissimi, Sacerdotum pariter et Martyrum (1), et invicem se decorant, dum in Episcopo clara est vita, et mors in Martyre pretiosa. Quam beatum gessit sacerdotium, qui conclusionem fecit dulce martyrium; et securitatem dedit victoriam triumphorum, ut qui antea pro populo sacrificium Deo offerebat, modo autem se ipsum offerret quod habebat! Advolans (2) Angelus redolente thuribulo (3), precum ejus offerebat incensum ad supernum altare, ante sedentis (4) thronum, modo autem ipsum levavit in aulam cœlorum. Præcedant cæteræ potestates Pontificem simul et Martyrem; ut quem circumdabat populus sacrificium offerentem, modo eum coronent Angeli confitentem.

II. O dedicata passio, et gloriosa confessio! Unus ictus gladii secantis separavit caput a membris, et junxit capiti Salvatoris. Absolvitur vinculo carnis, et cum triumpho in cœlum levatur ab Angelis. Interrogatus sub lenitate crudeliter, respondit sub patientia fortiter. Sacrifica, inquit, diis Romanis secundum præceptum Imperatoris. Ad hæc sanctus Cyprianus respondit: Christianus sum et Episcopus; et non cognovi alium Deum nisi unum et verum, pro quo paratus sum diversis pœnis judicari in sæculum, quo possim in futuram resurrectionem habere spem in perpetuum. Judex dixit: Vis ergo exil Curubim proficisci, an Romanas colere cæremonias (5)? Sanctus Cyprianus repondit: Proficiscor, ubi impellis, sed nego quod suades (6). Exilium meum comitabitur

(1) Sanctus Augustinus in hoc Sermone dupliciter miratur Sanctum Cyprianum scilicet ut Sacerdotem et ut Martyrem, sicut in Sermon. cccxix, n. 4, quem et pro cæteris videas. — (2) Cod. male *assolens*. — (3) Id. absque sensu *veniens de turabulo*. Videat correctionem lector et judicet. — (4) Id. *sedis*. — (5) Id. *Romana cæremonia*. — (6) Id. *suadis*. Legendum forte antea *quo impellis*.

Christus, qui est princeps Martyrum et pontifex Sacerdotum. Proficiscitur exul, sed virtus in Martyrem jam destinata non defecit in solitudine, quia Christum habuit comitem. Contempsit terrena, ut inveniret coelestia; reliquit temporalia, ut possideret æterna. Stetit in prælio miles Christi, fidei armis indutus, et contra atroces hostes fortiter dimicavit. Fidei lorica vestitus, pugnavit et vicit, non feriendo, sed patiando, vitamque moriendo quam optabat, accepit a Deo æterno. In precibus suis quotidie dicebat cum Propheta David: « Credo videre » bona Domini in terra viventium¹. » Et iterum dicebat: « Quando veniam et apparebo ante faciem Domini²? » ut acciperet illud « Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quod (1) præparavit Deus diligentibus se³. »

III. Revocatur ab exilio, ut audiretur (2) secundo. Erat in custodia carceris, et satagebat de custodia castitatis. Jubet sacras virgines custodiri, ne esset in illis observatio charitatis naufragium castitatis (3). Ante januam carceris jacebat populus Christianus excubias faciens (4), pro pastore minas contemnens (5); pro patre cupiens decollari (6), cum Martyre veneratus (7) Sacerdotem. Iteratur Episcopi audientia, ut possit consummari corona (8). Ægre judex loquitur, et Martyr fortissime confitetur. Scribitur in tabula sententia capitalis calamo crudelitatis, et corona ei reservatur in coelis. Agit Deo gratias decollandus, eo quod de sæculo fuerat transiturus. Clamabat turba fidelium dicens: Et nos cum eo de-

¹ Psal. xxvi, 13. — ² Id. xli, 3. — ³ 1 Cor. ii, 9.

(1) Cod. male qua. — (2) Cod. auditus fuisset. — (3) Vide S. Augustin. Serm. cccix, num. 4. — (4) Cod. facientes. — (5) Id. omnium contemnes. — (6) Id. cupientes decollare. — (7) Deest veneratus. — (8) Cod. consummare coronam.

SERMO LXXXIV, IN NATALI S. ANDREÆ APOSTOLI. 79
collemur, ut in die redemptionis cum illo inveniamur. Optabant filii in affectu charitatis perferre cum patre martyrium, sed non nisi ipse præcessisset (1) ad Deum. Cupiunt filii sequi patrem; cupiunt dulces ramusculi sequi radicem, et ad locum sententiæ cum lacrymis deducentes, extremum patris spiritum amore excipere cupientes. Expoliatur birrho (2), et vestitur martyrio (3). Fixit (4) passurus genua in terra, qui liber stetit (5) ante tribunal Christi, ut recipiat mercedem plenissimam pro sanguine, et repetat caput a capite.

SERMO LXXXIV.

In Natali Sancti Andreæ apostoli.

Hic sermo legitur in Cod. Cass. xii, fol. 285, qui totus sancti Augustini sermonibus adimpletur. Nihil habet quod ejus authenticitatem possit infirmare. Locus ejus post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Petrus Apostolorum primus, secundus Andreas. Quare primus Petrus? II. Uterque piscator, non piscium, sed hominum. III. Ambo, relicto Joanæ, Christum sequuntur.

« Ambulans autem Jesus juxta mare Galilææ, vidit » duos fratres, Simonem qui vocatur Petrus, et

(1) Cod. processisset. — (2) Aliqui autumant clericale esse indumentum aut Episcopale; alii vero communis quoddam usu vel apud profanos vulgare. Vide Montfaucon, *Antiquité expliquée*, et S. August. Serm. clxi, num. 10, et cccxvi, num. 13. — (3) Cod. birrum... martyrium. — (4) fixis. — (5) Id. statuit.

» Andream fratrem ejus, mittentes rete in mare
 » erant enim piscatores. Et ait illis: Venite post
 » me, faciam vos fieri piscatores hominum ¹. »

I. PRIMUS Simon qui dicitur Petrus, et Andreas frater ejus ordine Apostolorum, et meritum uniuscujusque illius fuit distribuere, qui cordis arcana rimatur. Primus scribitur (1) Simon cognomento Petrus, ad distinctionem alterius Simonis, qui appellatur Chananæus, de vico Galilææ Chanaa, ubi aquas Dominus vertit in vinum. Et Apostolorum paria juga consociat (2); jungit Petrum et Andream, fratres, non tam carne, quam spiritu. Simon porro mœrorem (*sic*), vel Obediens interpretatur eo quod obedivit voci (3) Domini dicentis ei cum Andrea: « Venite post me, faciam vos fieri piscatores hominum. » Petrus Agnoscens interpretatur, eo quod agnovit, unde alii Discipuli dubitabant, Dominum interrogantem: « Vos » quem me dicitis esse ²? » Ipse Petrus subripiens cogitationes Discipulorum, respondit: « Tu es Christus, filius » Dei vivi ³. » Pro quo et nomen (4) hoc accepit; et Cappadociam, atque Galatiam, et Bithyniam (5) pariter et Pontum, provinciasque confines dum Judæis prædicans circuit, post iterum Romam illustraturus accessit.

II. Andreas græcum est nomen (6); latine Virilis dicitur, eo quod robustus in prædicatione, sive ad persecutiones pro justitia tolerandas fuit, et Scythis prædicavit. Isti primum vocati sunt ut Dominum sequerentur. Piscatores et illitterati mittuntur ad prædicandum, ne fides credentium, non virtute Dei, sed eloquentia at-

¹ Matth. iv, 18, 19. — ² Id. xvi, 15. — ³ Ibid. 16.

(1) Cod. scribetur. — (2) Id. jugaque sociat. — (3) Id. vocem. — (4) homine. — (5) Id. Bithynia. — (6) Deest nomen in cod.

SERMO LXXXIV, IN NATALI S. CYPRIANI MARTYRIS I. 81
 que doctrina fieri putaretur. Vocat quippe eos ut qui erant piscatores piscium, fierent hominum. Sicut enim pisces elevantur de profundo per rete, sic præcepto Dei homines, iisdem prædicantibus, de profundis sæculi erroribus redimuntur (1). Tres igitur Evangelistæ piscatores dixerunt; nominis immutationem (2) solus Joannes intulit. Merito ergo piscatores dixerunt, quibus officium piscandi Jesus adimit, et misit ut homines ad salutis credulitatem perducerent sua prædicatione, quia per Prophetam dictum fuerat de ipsis: « Mittam piscatores, et » piscabuntur eos ¹. » Totum ergo hoc in Apostolis completum est, qui ex piscatoribus effecti sunt piscatores hominum. Sicut enim pisces retibus de mare auferuntur, sic prædicatione apostolica homines de sæculo tolluntur, et perveniunt ad credulitatem Filii Dei.

III. « Altera die stabat Joannes, et ex Discipulis ejus » duo, et respiciens Jesum ambulans, dicit: Ecce » Agnus Dei. Et audierunt eum duo Discipuli loquentem, » et secuti sunt Jesum ². » Istos duos Discipulos Joannis Andream et Philippum (3) fuisse manifestum est, qui ideo secuti sunt Christum Dominum (4), ut aliquid ab eo discerent. Quid eis ipse dicit? « Venite post me; » ac si apertius diceret: Credite et videte, id est, intelligite. Die quoque illo illuminati crediderunt Dominum Jesum Christum Deum esse. Quod dicit, « Hora erat quasi de- » cima ³, » quid aliud hora illa decima significabat, nisi finem Testamenti Veteris et initium Novi; quia et Joannes figuram Legis veteris gestabat, duo vero isti Discipuli dilectionem Dei et proximi figurabant. Relicto ergo

¹ Jerem. xvi, 16. — ² Joan. i, 35-37. — ³ Ibid. 39.

(1) Cod. redimerentur. — (2) Id. immutatione. — (3) Id. isto duo discipuli... Andreas et Philippus. — (4) Id. Christus Dominus.

Joanne, duo Discipuli secuti sunt Dominum, quia prætereunte Legis figura, advenit Novum Testamentum, quod est Evangelium Jesu Christi.

SERMO LXXXV.

In Natali Sancti Stephani.

Eritur hic sermo ex Cod. Cass. XII, fol. 55. Omnia concordant ut sancto tribuatur Augustino. Nomen beati Doctoris habet; sententiae non repugnant; dicendi modus illius stylo perfecte accommodatur. Locus ejus erit in editis post sermonem Maurinensem CCCXIX cum numero in Natali sancti Stephani VII.

SYNOPSIS.

I. Sanctus Stephanus primus martyr coeli visione inter tormenta recreatus. II. Crudelis et impia exagitur Judæa, quæ Martyrum agminibus nihil poterit respondere. III. Stephanus pro lapidantibus Deo supplicat.

I. STEPHANUM sanctum veneremur omnes, fratres charissimi, cui hodie faces erigimus et concursus lætissimos exhibemus. Nullus adhuc post Crucem Martyr, nemo fuerat Christum moriendo secutus (1). Adhuc tenebat Apostolos mundus; adhuc Saulus in Christianos sæviebat ut lupus, et jam coronabat Stephanum Christum (2). Necdum per campos et prata sæculi Confessorum flores eruperant; necdum sanguis Christi fusus in terram Martyres parturiebat. Sic Stephanus sanctus de se-

(1) Cod. male securus. — (2) Vide Sermonem CCLXXIX, n. 1.

mine radiavit, et flos primitivus statim surrexit, ubi Judæa Christi sanguinem fudit. Synagoga igitur recenti cæde ebria, cujus manus necdum a cruore sicca erat, in cujus adhuc ore rabido reatus mortis sub Pilato fervebat, non esse tulit Stephanum Christi testem, sed veluti domesticum mortui satellitem crucifixi, ita in eum grandines lapidum torsit, et sic Stephanus sanctus secutus est quem amavit. Interim subtus manus lapidiferas constitutus, cum in eum dura supplicia pensarentur, coelum vidit (1) apertum, et Filium hominis stantem a dextris Dei. Vidit miles stipendium suum; vidit divinum coelestis athleta bravium suum; aspexit Martyr præmium jam paratum, et inter acies fumosas (2) extulit pectus accensum paratus ad mortem, quia palmiferam contemplant in coelo salutem. Procul dubio, fratres, corporalibus oculis intuebatur coelos, et Christum ad dexteram Patris stare gaudebat in throno; sub tales spectatores (3) pugnare fortiter non dubitavit. Judæi jaculabantur in Martyrem poenas, et Christus mittebat desuper roseas suo sanguine candidato coronas. Quid te, o impia Synagoga, ista crudelitas juvat? Stephanum cum lapidas, plus honoras; cum occidis, plus erigis; cum in terra persequeris, ad coelum nescia sæviendo præmittis. Jam mens Martyris, ore (4) fixa coelo, non sentit supplicia tua, non curat arma tua, quia inter Angelorum constitutus est gaudia, et inter Archangelorum occupatus (5) agmina, nescit Confessor Christi sæculi formidare tormenta.

II. Hunc alloquitur Pater, hunc Filius consolatur, hunc Spiritus sanctus in sensibus fovet; huic coelestia mysteria blandiuntur, et tanquam collibertum suum

(1) Cod. perperam *vidi*. — (2) Id. *fummosus*. — (3) Id. *persecutores*. — (4) Id. *aure*. — (5) In cod. hic legitur *est quod abundat*.

opibus divinis inebriant, ne sentiat mens Martyris quidquid fulminat lapis. Tu autem, impia Judæa, imple facinus tuum, perficis homicidium, et quæ modo occidisti Dominum, illico necas et servum, quasi ita possis abolere primum facinus, si iteres homicidium. « Ecce, » inquit Stephanus, video cœlos apertos, et Filium hominis stantem a dextris virtutis Dei¹. » Vides-ne, crudelis Judæa, quod Christus in cœlo vivat, quem tu propria manu occideras? Scio quia fremis, et non vis audire vivum, quem putaveras mortuum? Nam ideo necas Stephanum, ut perhibere Christo desinat testimonium. Sed quid factura es contra tot exercitus Martyrum, quibus non vales imperare silentium? « Vidi, inquit Joannes, » et ecce multitudo magna, quam dinumerare nemo poterat, ex omni natione, et tribu, et lingua, stantes in » conspectu Dei, indutos stolis albis, et palmæ erant in » manibus eorum². » Ecce illi portant in manibus palmas, et tu ex corde eructas flammam; illi exultant in gloria, et tu tuam vulneras conscientiam; illi regnant cum Christo, quem occidisti, et in te remansit sacrilegium, quod fecisti.

III. Denique audite, fratres, Martyrem pium, audite vere de sacro et divino convivio satiatum, cujus mens apertis cœlorum repagulis, audiebat dulce secretum. Denique cum Judæi solita impietate crudeles, corpus Martyris lapidibus conquassarent, ille, genu flexo, Regem Dominum sic adorabat dicens: « Domine, ne statuas illis » hoc peccatum³. » Supplicat ille qui patitur, et non poenitet qui grassatur (1); exorat Martyr pro alieno peccato, et Judæus non erubescit in suo; non vult illis

¹ Act. vii, 55. — ² Apoc. vii, 9. — ³ Act. vii, 59.

(1) Cod. male *crassatur*. Grassari sæpe in latinis scriptoribus idem sonat ac *impugnare*. Vide Titum Livium, Suetonium, et alios.

imputari quod faciunt, et illi sæviendo usque ad mortem persistunt. Quæ est ista rabies mentis, quæ vis inaudita furoris, magis ad cædem fervere, quia videbant Martyrem supplicare, qua visione animos debuerant emollire? Recoluit igitur Martyr servus mortem Domini sui (1). Ille enim in cruce pendens, et proximus morti, Patri pro Judæorum scelere supplicabat; iste imitatus Christum inter tortuosos aggeres cædis, cum immolat sacrificium pietatis, consecutus est ad cœlum Dominum majestatis. Propterea et nos, fratres, ejus sanctis orationibus nos commendemus, ut cum ipso ad vitam æternam pervenire mereamur.

SERMO LXXXVI.

In Natali Sanctorum Innocentium I.

Nullus dubitandi locus, quin hic sermo ex Cod. Cass. XII, fol. 43 erutus; ad sanctum Augustinum, cujus nomen habet, sit referendus. Codex in multis deficiens, stylum jam aliunde durum, difficiliorem adhuc reddit captui legentis, sed accedit ad auctoritatem manuscripti continua et solita verborum oppositio. Locus ejus post præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Ex ore infantium occisorum laus Christi nascentis perfecta. II. Christi nascentis et parvulorum comparatio. III. Herodis delusi consummata malitia.

I. BONA semper est et inenarrabilis clementia Salvatoris. Propter indignum hominum genus, lutea se induit

(1) Vide August. Serm. cccix, n. 5.